

Styrelsen Servanet

Lekmannarevisionens granskningsrapport

Förslag till beslut

Styrelsen för Servanet beslutar

att Servanet inte har något att erinra mot rapportens slutsatser; samt

att uppdra till vd att lämna remissvar till Lekmannarevisionen.

Ärendet

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer i deras roll som lekmannarevisorer genomfört en översiktlig granskning av bolagens användning av tjänstebilar.

Revisionen önskar att styrelsen, senast den 26 april 2024, lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i granskningsrapporten.

Servanet AB

Göran Sörell

Vd

Bilaga

Granskningsrapport

Revisorerna

Till styrelserna för

- Stadsbacken AB
- Sundsvall Energi AB med dotterbolag
- Sundsvall Elnät AB med ServaNet AB
- MittSverige Vatten & Avfall AB med dotterbolag
- Sundsvalls Oljehamn AB
- Sundsvalls Hamn AB
- Midlanda Flygplats AB
- Mitthem AB

samt till

- Kommunstyrelsen

För kännedom

- Kommunfullmäktiges presidium
- SKIFU – Sundsvalls Kommuns Industrifastighetsutveckling AB
- Sundsvall Logistikpark AB

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkongcernen

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer i deras roll som lekmannarevisorer genomfört en översiktlig granskning av bolagens användning av tjänstebilar.

Revisionen önskar att ovanstående styrelser lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten.

Revisionen rekommenderar därutöver att kommunstyrelsen tillser att bolagen får de uppgifter som de behöver för att göra kontrollerna.

Svar önskas senast den 26 april 2024. Av svaren bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret kan skickas till lena.medin@kpmg.se.

För Sundsvalls kommuns revisorer och lekmannarevisorer

Rodney Engström
Ordförande

Lena Brunzell
Vice ordförande

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

Rapport

Stadsbackenkoncernen

KPMG AB

2024-01-19

Antal sidor 22

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Övergripande riktlinjer för användning av tjänstebilar	6
3.2	Fordonsförteckning	7
3.3	Stadsbacken AB Moderbolag	8
3.4	Sundsvall Energi AB	8
3.5	Sundsvall Elnät AB och ServaNet AB	11
3.6	Mitthem AB	13
3.7	MittSverige Vatten & Avfall AB, Sundsvall Vatten AB och Reko Sundsvall AB	15
3.8	Sundsvall Oljehamn AB och Sundsvalls Hamn AB	18
3.9	Midlanda Flygplats AB	19
4	Samlad bedömning och rekommendationer	21

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

1 Sammanfattning

KPMG har av lekmannarevisorerna i Stadsbacken-koncernen fått i uppdrag att översiktligt granska bolagens rutiner kring användning av tjänstebilar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om bolagens styrning och uppföljning av tjänstebilar är tillfredsställande.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att bolagens styrning och uppföljning av tjänstebilar delvis är tillfredsställande.

Vi noterar att det inte finns någon koncernsamordning inom Stadsbackenkoncernen för tjänstebilar. Vi noterar även att hur väl kommunens övergripande riktlinje har implementerats varierar mellan bolagen. För majoriteten av bolagen ser vi att det finns förbättringspotential vad gäller implementering och efterlevnaden av den övergripande riktlinjen. Detta för att säkerställa att det finns ett enhetligt förhållningssätt till användningen av tjänstebilar i koncernen. Generellt ser vi dock att finns bolagsspecifika rutiner och riktlinjer för användningen av tjänstebilar och rutiner som säkerställer att bilarna används på ett ändamålsenligt sätt.

Vidare bedömer vi att det finns utvecklingspotential för majoriteten av bolagen vad gäller uppföljning och kontroll av fordonens användning. Vi vill betona vikten av att det finns en systematiserad uppföljning inom samtliga bolag som möjliggör att avvikelser kan identifieras och åtgärdas. Detta även för att säkerställa att fastställda riktlinjer följs. Även om bolagen bedömer att risken för missbruk av tjänstebilar är liten anser vi att det är av vikt att det framgår hur avvikelser ska hanteras.

Vi bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning för styrning och uppföljning, både mellan bolagen och kommunen när samverkan finns samt internt inom respektive bolag.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar?	Vi bedömer att det till stor del finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar, antingen genom den övergripande riktlinjen eller bolagsspecifika styrdokument. Vi bedömer dock att det finns utvecklingspotential vad gäller implementering av den övergripande riktlinjen.	- Sundsvall Energi AB, Mitthem AB, Sundsvalls hamn AB; Sundsvall Oljehamn AB och Midlanda Flygplats AB bör tillse att kommunens <i>riktlinje för kommunens fordon och dess nyttjande</i> integreras i verksamheten.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Finns rutiner för att säkerställa att tjänstebilar används ändamålsenligt? Finns det någon kommunkoncern-samordning för tjänstebilar?	<p>Vi bedömer att det delvis finns rutiner för att säkerställa att tjänstebilar används ändamålsenligt. För att detta ska säkerställas fullt ut behöver dock uppföljning systematiseras ytterligare. Se nedan för vidare beskrivning.</p> <p>Vidare noterar vi att det inte finns någon samordning för kommunkoncernen avseende tjänstebilar.</p>	-Se nedan
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Genomförs tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen?	<p>Det sker en viss uppföljning men vi bedömer att det finns utvecklingspotential för majoriteten av bolagen vad gäller uppföljning och kontroll av fordonens användning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sundsvall Energi AB bör tillsammans med kommunen säkerställa att bolagen ges nödvändiga underlag, såsom körjournaler, för att kunna genomföra tillräcklig uppföljning och kontroll av fordonsanvändningen. - Sundsvall Energi AB och Mitthem AB bör tillsammans med kommunen säkerställa att de kan genomföra tillräcklig uppföljning av drivmedelskostnader. - Sundsvall Energi AB, MittSverige Vatten och Avfall AB, Sundsvalls hamn AB, Sundsvall Oljehamn AB och Midlanda Flygplats AB bör säkerställa att tillräcklig uppföljning av fordonens användning genomförs. - Samtliga bolag bör tillse att körjournalernas innehåll motsvarar Skatteverkets rekommendation, exempelvis bör vem som använt fordonet framgå.
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	Rekommendationer
Är ansvarsfördelningen för styrning och uppföljning tydlig?	<p>Vi bedömer att det i allt väsentligt finns en tydlig ansvarsfördelning för styrning och uppföljning.</p>	

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

2 Bakgrund

KPMG har av lekmannarevisorerna i Stadsbackenkoncernen fått i uppdrag att översiktligt granska bolagens rutiner kring användning av tjänstebilar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Stadsbacken-bolagen använder sig av fordon för att utföra de tjänster som omfattar uppdraget. Tillgången till tjänstebilar innebär krav på kontroll över användande och en fungerande uppföljning. För att förhindra att förtroendeskadorna uppstår är det viktigt att det finns ändamålsenliga regler och rutiner för användning av tjänstefordon.

Lekmannarevisorerna bedömer att det finns en risk för att rutinerna för fordonsanvändning inte är tillräckliga för att säkerställa att tjänstebilar används på ett ändamålsenligt sätt. Vidare bedömer lekmannarevisorerna att det finns en risk att uppföljning av fordonsanvändning inte är tillräcklig för att identifiera brister i hanteringen av fordon.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagens styrning och uppföljning av tjänstebilar är tillfredsställande.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar?
- Finns rutiner för att säkerställa att tjänstebilar används ändamålsenligt? Finns det någon kommunkoncernsamordning för tjänstebilar?
- Genomförs tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen?
- Är ansvarsfördelningen för styrning och uppföljning tydlig?

Granskningen avgränsas till Stadsbackenkoncernens fordonsanvändning gällande personbilar.

Näringslivsbolaget i Sundsvall AB och Korsta oljelager AB har inga anställda och ingår därför inte i granskningen.

Midlanda fastigheter AB har ingen operativ verksamhet och ingår därför inte heller.

Sundsvall Logistikpark AB och Skifu AB har inga egna tjänstebilar och använder inte kommunens bilpool och utgår således ur granskningen av den anledningen.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Riktlinje för kommunens fordon och dess nyttjande.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av riktlinje för kommunens fordon och nyttjande samt relevanta styrdokument från en del av bolagen.
- Intervjuer/avstämningar med berörda tjänstepersoner från Stadsbacken AB, Sundsvall energi AB, Sundsvall Elnät AB, ServaNet AB, Mitthem AB, MittSverige Vatten & Avfall AB (inkl Sundsvall Vatten AB och Reko Sundsvall AB), Sundsvalls hamn AB, Sundsvall Oljehamn AB och Midlanda Flygplats AB.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade däribland VD för Stadsbacken AB.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3 Resultat av granskningen

Figur 1: Stadsbacken AB organisation

3.1 Övergripande riktlinjer för användning av tjänstebilar

En riktlinje för kommunens fordon och dess nyttjande antogs i maj 2023¹. Riktlinjen omfattar även majoritetsägda kommunala bolag inom Stadsbacken AB. Syftet med riktlinjen är att inköp och avyttrande, skötsel samt användande av kommunens fordon ska bidra till en hållbar ekonomi för kommunen, klimatsmart resande och ökad säkerhet för kommunens personal.

Av riktlinjen framgår att vid inköp av fordon ansvarar kommunstyrelsekontoret servicecenter för att fordon utrustas med alkolås och elektronisk körjournal med föraridentifiering. Fordon får inte användas innan elektronisk körjournal är installerad.

Kommunens kansli- och säkerhetsavdelning har med anledning av ett uppmärksammat missbruk av fordon genomfört en intern utredning av fordonsanvändning under åren 2020-2022. Av denna framgår att taggar används kopplat till körjournalssystemet för att identifiera föraren. Av bolagen ingick endast Sundsvall Energi AB av utredningen.

Medarbetare får enligt riktlinjen inte använda kommunens bilar för privat bruk, exempelvis till och från arbetet, förskola, skola och affär. Om detta inte efterlevs kan det leda till arbetsrättsliga åtgärder och förmånsbeskattning. Det framgår dock att det

¹ KF 2023-05-29 § 128.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

finns undantag för detta. En medarbetare kan, vid enstaka tillfällen, påbörja resan från bostaden om tjänsteresan ska påbörjas tidigt på morgonen. Även om bilar används inom ramen för beredskap kan bilen i vissa fall parkeras vid bostaden. Dock framgår av riktlinjen att om en sådan bil inte heller används för andra resor än för resorna mellan bostaden och arbetsplatser, bör inte bilförmån påföras enligt Skatteverket.

Medarbetaren måste dock vara beredd att visa att bilen inte används privat i mer än ringa omfattning.

Uppföljning

Av riktlinjen framgår att användning av kommunens fordon följs upp genom elektronisk körjournal och stickprov. Detta för att säkerställa att missbruk av fordon inte förekommer. De elektroniska körjournalerna ska säkerställa att alla uppgifter som Skatteverket kan kräva finns dokumenterade.

Ansvarsfördelning

Enligt riktlinjen ansvarar bolagsstyrelse för att följa upp att alla verksamheter i bolaget har de förutsättningar som behövs för att följa riktlinjen.

3.2 Fordonsförteckning

Enligt uppgifter erhållna i intervju finns inget koncernövergripande ansvar inom Stadsbackenkoncernen för fordonen i bolagen utan det ansvaret tillfaller kommunen. Dock finns vissa undantag för kommunens ansvar. MittSverige Vatten AB (MSVA), ServaNet AB och Sundsvall Elnät AB har egna bilpooler som de ansvarar för. Vidare uppges att det främst är Sundsvall Energi AB som nyttjar kommunens bilpool.

I intervju framkom att kommunen via servicecenter har en förteckning över de bilar som bolagen använder. Detta med undantag för MSVA, ServaNet AB och Sundsvall Elnät AB som har egna förteckningar.

Vi har inte fått ta del av kommunens förteckning men vi har tagit del av statistik över bilarna från respektive bolag. Nedan följer en sammanställning över bolagens bilar (personbilar och lätta lastbilar).

Bolag	Antal bilar
Sundsvall Energi AB	15
Sundsvall Elnät AB & ServaNet AB	40
Mitthem AB	21
MittSverige Vatten & Avfall AB	98
Sundsvall oljehamn AB & Sundsvalls hamn AB	2
Midlanda Flygplats AB	14

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3.3 Stadsbacken AB Moderbolag

Moderbolaget bedriver ingen egen verksamhet utan deras uppgift är att stötta dotterbolagen samt följa upp processer och rutiner. Moderbolaget har inga egna fordon.

Styrdokument

Moderbolaget har inga styrdokument avseende tjänstebilar.

Iakttagelser

Gällande den övergripande riktlinjen för kommunens fordon framkom i intervju att samtliga beslut från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen går igenom på moderbolagets bolagsstämma där de formellt antas.

Vidare framkom i intervju att bolagen länge har varit kritiska till kommunens hantering då de inte har fått ta del av körjournaler för uppföljning. Det finns en styrgrupp inom kommunkoncernen för bland annat fordon. Styrgruppen ska säkerställa att servicecenters tjänster bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

3.4 Sundsvall Energi AB

Styrdokument

Sundsvall Energi AB har en rutin för användande och underhåll av tjänstebilar och övriga fordon². Av denna framgår riktlinjer för beställning, utlämning, kvittens och återlämning av förarkort och fordonstagg samt hantering av däck, service, besiktning och biltvätt. Samtliga bilar är utrustade med elektronisk körjournal och alkoholås. Service ska bokas genom servicecenter i samråd med ansvarig för respektive fordon. Gällande tvätt tillfaller ansvaret den som använder fordonet. Vad gäller förartagg och fordonstagg ska HR eller närmaste chef beställa och återlämna dessa.

Vidare framgår att servicecenter ansvarar för hantering av de fordon som är tillhandahållna av Sundsvall kommun. Därutöver ansvarar respektive chef för fordon inom den egna avdelningen eller enheten.

Sundsvall Energi AB har även en riktlinje för tjänsteresor och nyttjande av fordon i tjänsten³. Av denna framgår vad som gäller för genomförande av tjänsteresor avseende planering, beslut om resa, beställning av resor, hotell, färd sätt, nyttjande av tjänstebilar, reseräkningar, bonus och eventuell förmån samt riktlinjer för uppföljning.

² Giltig från 2019-12-20.

³ Giltig från 2019-11-25.

Stadsbackenkonzernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonzernen

2024-01-19

Avseende nyttjande av tjänstebilar framgår bland annat av riktlinjen att:

- Tjänstebilar hyrs av kommunens fordonsgrupp.
- I samband med beredskap har medarbetare möjlighet att nyttja fordon privat för att klara fastställd inställelsetid enligt "rutin vid beredskap".
- Tjänstebilarna ska vara utrustade med elektroniska körjournaler, vilket innebär att det noteras var fordonet befinner sig vid alla tidpunkter.

Vad gäller uppföljning framgår att administration (HR) och chef har rätt att ta del av körjournaler och resultat av alkotest i fordonen. Administrationen ska årligen sammanställa körsträcka, bränsleförbrukning samt kostnader per bil och delge ansvarig chef.

Bolaget har även en checklista för introduktion av nyanställda som omfattar information om beteende i trafiken och skötsel av bilar.

lakttagelser

Ansvar för fordon

I intervju framkom att Sundsvall Energi AB leasar sina bilar från kommunen. Det är endast bolagets verksamheter som kan boka dessa bilar. Under år 2023 har 24 bilar använts, dock noteras att flera av dessa används i begränsad utsträckning.

Övergripande riktlinjen

Enligt uppgift har den övergripande riktlinjen inte aktualiserats i verksamheten. Detta då bolaget har egna rutiner som anses vara bättre anpassade för verksamheten, exempelvis gällande rätt att köra tjänstebilar privat vid beredskap och jour.

Användning av bilar

Bolagets bilar är enligt uppgift inte kopplade till vissa medarbetare utan till vissa funktioner, exempelvis delar projektledarna på en bil. Det finns tre anläggningar och på de mindre anläggningarna behöver bilarna inte bokas utan kan användas utifrån avstämning mellan medarbetarna.

Medarbetarna har en tagg som de registrerar sig med i bilen. Om taggen inte används avger bilen ett ljud under hela resan.

Drivmedelskort

I intervju framkom att några medarbetare har både ett tankkort och ett förarkort. Båda behöver användas för att kunna tanka bilen. Bolaget använder sig i allt större utsträckning av elbilar och medarbetarna använder sig av en tagg för att kunna ladda bilarna.

Varje år görs en sammanställning per bil och då kontrolleras vilken sorts bränsle som har används. Däremot går det inte att göra en rimlighetsbedömning av bränsleanvändningen då bolaget inte får ta del av underlag över långt bilarna har gått.

Stadsbackenkonscernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonscernen

2024-01-19

Service och skötsel

Enligt erhållna uppgifter är det bolaget själv som ansvarar för service och städ. Ansvar mellan bolaget och servicecenter uppges vara tydligt gällande detta.

Uppföljning och kontroll

Kommunen har genomfört en stickprovskontroll av fordonens användning och Sundsvall Energi AB har kontaktats angående avvikelser som framkommit i denna. Avvikelseerna har främst handlat om jour och beredskap men det finns ett fåtal fall som enligt uppgift behöver undersökas vidare.

Vad gäller egna kontroller har bolaget enligt uppgift inte tillgång det underlag som krävs för att kunna genomföra de verksamhetsnära kontrollerna som den nya övergripande riktlinjen efterfrågar. Bolaget får exempelvis inte underlag över hur långt respektive bil har kört och således är det svårt att sammanställa kostnader per bil. Administrativ chef har fått i uppdrag att fortsätta föra en dialog med kommunen angående detta.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att det delvis finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att den övergripande riktlinjen inte har aktualiserats i bolaget utan att bolaget förhåller sig till bolagets egna rutiner. Den övergripande riktlinjen avser bolagen inom Stadsbacken och således bör denna integreras i verksamheten. Alternativt bör det säkerställas att dess innehåll är integrerat fullt ut i bolagets egna styrdokument. Detta för att säkerställa enhetlighet gällande fordonsanvändningen inom konscernen.

Vi bedömer att det inte genomförs tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen.

Vi noterar att bolaget inte har förutsättningar att genomföra tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen. Vi anser att detta bör åtgärdas och att en dialog bör föras mellan Stadsbackenkonscernen och kommunen för att säkerställa att tillräcklig uppföljning kan genomföras. Detta i enlighet med kommunens övergripande riktlinje att verksamheter ska genomföra egna kontroller och uppföljning.

Vi noterar även att bolaget inte får tillräckliga underlag avseende bränsleanvändningen för att göra en rimlighetsbedömning. Vi anser att möjligheter att åtgärda detta bör ses över.

Vi anser vidare att behovet av hur många fordon som bolaget ska leasa behöver prövas utifrån att flera av dem uppges användas i begränsad omfattning.

Vidare noterar vi att ansvarsfördelningen för styrning och uppföljning är tydlig.

Stadsbackenkonzernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonzernen

2024-01-19

3.5 Sundsvall Elnät AB och ServaNet AB

ServaNet AB ägs av flera kommuner. För Sundsvalls kommuns del sker ägandet genom Sundsvall Elnät AB och således delar bolagen några praktiska funktioner.

Styrdokument

Sundsvall Elnät AB och ServaNet AB har en riktlinje för fordon och resor som beskriver hur deras bilar ska användas. Enligt uppgift pågår uppdatering av riktlinjen. Av riktlinjen framgår att bilarna i bolagens bilpool ska användas i största möjliga mån, oavsett längd på tjänsteresan. Användning av privata bilar ska i största möjliga mån undvikas och i de fall det sker ska bilarna vara skattade, försäkrade och besiktigade i enlighet med lagliga krav.

Enligt erhållna uppgifter finns en rutin att varje avdelningsansvarig ledare regelbundet ska gå igenom körjournaler för att säkerställa att bilarna används på rätt sätt. De digitala körjournalerna är enligt uppgift tillräckligt detaljerade för att avvikande användning ska vara relativt enkla att hitta. Vidare är enligt uppgift varje bil kopplad till ansvarig ledare.

lakttagelser

Ansvar för fordon

Bolagen har enligt uppgift ingen samverkan med servicecenter och kommunen utan de har en egen bilpark om 40 bilar. Bolagen har en sammanställning över samtliga fordon med uppgifter om respektive bil såsom vilken typ av drivmedel som brukas, vem som äger bilen och om bilen är leasad eller köpt. Det vanligaste är att bilarna är leasade.

Övergripande riktlinjen

I intervju framkom att bolagen främst utgår från sina egna rutiner och inte kommunens riktlinje. Det uppges dock vara viktigt att dessa harmoniserar med varandra. Detta är delvis vad som ligger till grund för att bolagens egna riktlinjer vid tillfället för granskningen är under revidering.

Användning av bilar

Enligt erhållna uppgifter har varje avdelning tillgång till ett visst antal bilar och användningen av dem hanteras internt mellan medarbetarna. Avdelningarnas bilar är inte kopplade till individer utan det fungerar i praktiken som en intern bilpool. Utöver detta finns en bilpool med bilar som inte tillhör specifika avdelningar som bokas.

Körjournaler uppges finnas i samtliga bilar och de startar automatiskt när bilen startar. Körjournalerna är kopplade till bilen och inte föraren. Således behöver föraren inte registrera sig.

Drivmedelskort

Enligt uppgift används dubbla drivmedelskort, ett kopplat till bilen och ett till föraren. Båda behövs för att kunna tanka.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

Service och skötsel

I intervju framkom att huvudansvaret för service ligger på varje avdelning. Bolagen har även en anställd som har ett övergripande ansvar att följa upp detta.

Uppföljning och kontroll

Bolagen genomför enligt uppgift egna stickprov på körjournalerna. Detta sker kvartalsvis genom att respektive avdelningsansvarig får en tidsperiod där de ska ta fram var bilarna har framförts. Utifrån detta ska ansvariga flagga för eventuella avvikelser som då ligger till grund för vidare kontroll.

Vidare följs sammanställningen över bilarna upp fyra gånger per år. Även drivmedelsförbrukning följs upp i samband med detta, i den mån det är möjligt. Drivmedelsuppföljningen genomförs genom drivmedelskorterna för att se hur mycket drivmedel varje bil har förbrukat. Utifrån detta görs en rimlighetsbedömning.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att bolagens egen riktlinje för fordon och resor är under revidering, delvis utifrån kommunens övergripande riktlinje, vilket vi ser positivt på. Vi vill betona vikten av att samtligt innehåll den övergripande riktlinjen även ges uttryck för i bolagens egen riktlinje.

Vi bedömer att det genomförs tillräcklig uppföljning av fordonanvändningen.

Vi noterar att bolagen har en systematiserad uppföljning av fordonens användning som skapar möjligheter att identifiera avvikelser. Vi har dock inte tagit del av underlag som visar denna uppföljning.

Vi anser att det av körjournalerna måste framgå vem som använt fordonen, vilket inte minst är viktigt om ett missbruk uppmärksammas samt för att uppfylla Skatteverkets krav.

Vidare noterar vi att bolagen inte har något samarbete med servicecenter och att vi inte funnit något som indikerar otydlighet i ansvarsfördelningen internt.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3.6 Mitthem AB**Styrdokument**

Mitthem AB har ett dokument avseende servicebilar och elektroniska körjournaler⁴. Av detta framgår att det krävs tydlig dokumentation för att säkerställa att privat körning inte sker och dokumentationen förs genom elektroniska körjournaler. Vid undantagsfall får bilen villkorat tas hem efter godkännande av chef. Om avvikelser i körjournalen identifieras meddelas berörd chef som hanterar detta med medarbetaren. Ekonomiadministratör ansvarar för löpande kontroll av körjournalerna och det finns en rutin för veckovis kontroll.

lakttagelser**Ansvar för fordon**

Mitthem AB har totalt 21 bilar (lätta lastbilar) och 18 av dessa är kopplade till en specifik medarbetare. De återstående tre bilarna utgör i en intern bilpool som bokas genom Outlook. Bolaget har en sammanställning över samtliga bilar.

Samtliga bilar är leasade från Sundsvalls kommun som köpte bilarna från bolaget för några år sedan. Mitthem AB betalar en leasingavgift till kommunen som hanterar samtliga kostnader för bilarna.

Generellt uppges kontakten med servicecenter fungera väl. Det har dock förekommit brister i leveransen, exempelvis har det vid flera tillfällen hänt att bolaget fått vänta länge på att en bil ska åtgärdas.

Övergripande riktlinjen

Enligt erhållna uppgifter har bolaget tagit del av kommunens nya övergripande riktlinje. Däremot har bolagets egna rutiner inte reviderats utifrån den övergripande riktlinjen.

Användning av bilar

Samtliga bilar har enligt uppgift körjournaler som startar automatiskt när bilen startar.

Drivmedelskort

Enligt uppgift används tvåkortssystemet med ett kort kopplat till bilen och ett kort kopplat till föraren. Vem som har tankat framgår av fakturan.

Service och skötsel

Enligt uppgift är det generellt sett den medarbetare som använder bilen som ansvarar för skötsel av den. Däremot får bolaget en kallelse från kommunen gällande besiktning.

Uppföljning och kontroll

I intervju framkom att Mitthem AB inte använder samma system för körjournaler som kommunen använder. Bolaget genomför enligt uppgift veckovisa kontroller där de har valt att fokusera på bilar som använts efter arbetstid. I huvudsak handlar det om anställda som har beredskap och jour men om avvikelser framgår av uppföljningen tas

⁴ Senast beslutad/reviderad 2022-02-25.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

det vidare och dokumenteras. Enligt uppgift är det dock sällan några avvikelser som behöver tas vidare.

Vidare får medarbetarna som ansvarar för fordonsadministration varje månad statistik över hur långt bilarna har kört och antalet körningar. Statistiken används dock inte i någon större utsträckning på grund av att bilarna generellt sett kör korta sträckor.

Vad gäller uppföljning av drivmedelskostnader är det enligt uppgift svårare att göra en rimlighetsbedömning och analys av statistiken sedan kommunen tog över ägarskapet. Enligt uppgift finns underlaget hos kommunen om bolaget skulle vilja ta del av det men att ansvaret för genomförande av kontrollerna ligger på kommunen.

3.6.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att bolaget har ett eget styrdokument för servicebilar och elektroniska körjournaler samt att bolaget har tagit del av kommunens övergripande riktlinje. Det bör säkerställas att den övergripande riktlinjen följs i första hand och utifrån den göra anpassningar i ett eget dokument.

Vi bedömer att det genomförs tillräcklig uppföljning av fordonanvändningen.

Vi ser att bolagen har en systematiserad uppföljning av fordonens användning som skapar möjligheter att identifiera avvikelser. Dock noterar vi att det är otydligt om uppföljning av drivmedelskostnader genomförs.

Vi noterar att det i allt väsentligt finns en tydlig ansvarsfördelning för styrning och uppföljning.

Vi noterar att själva ansvarsfördelningen mellan bolaget och servicecenter är tydlig men att andra delar ibland brister, exempelvis kan leverans av bilar som behövt service dröja och uppföljning av drivmedelskostnader. Vidare noterar vi att den interna ansvarsfördelningen är tydlig.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3.7 MittSverige Vatten & Avfall AB, Sundsvall Vatten AB och Reko Sundsvall AB

Avsnittet omfattar MSVA, Sundsvall Vatten AB och Reko Sundsvall AB. Samtliga anställda och fordon, cirka 98 totalt, ligger under MSVA.

Styrdokument

MSVA har en policy för bilar⁵. Policyn beskriver bland annat att förare av tjänstefordon ska:

- Ta del av och följa de handhavandeinstruktioner som gäller för det aktuella fordonet.
- Ta del av och följa gällande instruktioner och rutiner t.ex. tankning, körjournal.
- Enbart använda fordonet för tjänsteärenden/tjänsteresor.
- Följa bilens serviceintervaller (bilar i bilpool hanteras av fordonsansvarig).
- Tvätta bilen regelbundet (bilar i bilpool hanteras av fordonsansvarig).

Samtliga bilar ska vara utrustade med alkolås. Kopplat till privata resor framgår gällande jourberedskap att resan mellan arbete och bostad vid beredskap räknas som tjänsteresa. Körjournal ska föras av den anställda för att styrka att tjänstebilen endast använts för tjänsteresor och privata resor i ringa omfattning.

Vidare har MSVA antagit en riktlinje för elektroniska körjournaler⁶ som är underordnat policyn för bilar. Av denna framgår mål och nytta med elektroniska körjournaler samt regler för körjournaler. Registrering av samtliga resor sker automatiskt och informationen ska användas enligt följande:

- Årlig sammanställning av totala mil som förmedlas till miljökontoret på Sundsvalls kommun.
- Vid en eventuell revision från Skattemyndighet kan information om körsträckor behöva redovisas.
- MSVA:s egen hållbarhetsuppföljning på övergripande nivå.

Utifrån bolagets internkontroll sker årligen kontroll av körjournalerna genom stickprov. Fordonsansvarig ansvarar för uttag av körjournaler och närmaste chef ska granska att körsträckorna är förenliga med policyn.

Vidare framgår att bland annat utbildning i riktlinjens innehåll ska ske löpande vid nyanställning.

⁵ Fastställd 2015-11-05.

⁶ Fastställd 2023-06-31.

Stadsbackenkonzernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonzernen

2024-01-19

lakttagelser

Ansvar för fordon

I intervju framkom att bolagets bilar främst finns ute i verksamheten, fördelat mellan de tre ägarkommunerna. Det är oftast två till tre medarbetare som delar på en bil. Detta för att medarbetarna har olika behov av verktyg och bilarna utrustas specifikt utifrån dessa behov. Det finns även en bilpool på huvudkontoret om cirka åtta bilar. Dessa bilar bokas av de som sitter på huvudkontoret.

Bolaget har enligt uppgift en förteckning över samtliga bilar som vi har tagit del av. Enligt uppgift ansvarar en fordonssamordnare för att hålla den uppdaterad. Samtliga personbilar är leasade och det finns en utbytesplan.

Det finns enligt uppgift ingen direkt samverkan med kommunen och servicecenter gällande exempelvis service och utbyte av bilar. En utredning har genomförts avseende möjligheter att leasa bilar från kommunen. Slutsatsen blev att det i dagsläget inte är effektivt att använda kommunens bilpool på grund av specifika behov med hög grad av fordonsanpassning, uppföljning samt behovet av fordon i tre olika kommuner. Däremot uppges att bolaget ser möjligheter att stärka samarbetet med kommunen gällande upphandlingar och strategier.

Övergripande riktlinjen

Enligt erhållna uppgifter har bolaget sett över kommunens övergripande riktlinje och gjort bedömningen att det inte finns ett behov av att revidera bolagets egna rutiner utifrån den.

Användning av bilar

I intervju framkom att samtliga bilar är utrustade med körjournal och alkolås. I dagsläget loggar medarbetarna in i körjournalssystemet via en app. Om någon inte använder appen registreras resan som en förarlös körning. Körjournalssystemet registrerar dock övrig information om resan. Förarlösa körningar förekommer främst inom bilpoolen på huvudkontoret. Enligt uppgift har inga specifika åtgärder vidtagits för detta utöver att medarbetare informeras om att de behöver registrera sig som förare.

Det nuvarande systemet ska enligt uppgift bytas ut mot ett med taggar som medarbetarna ska registrera sig med. Dessa är beställda och förhoppningen är att bytet kan genomföras i januari 2024.

Drivmedelskort

Samtliga medarbetare har enligt uppgift ett drivmedelskort. Fordonssamordnaren får månadsvis en sammanställning över tankningar från de två leverantörerna där bilarna tankas. Vid en av leverantörerna krävs ett tvåkortssystem med drivmedelskort kopplat till både bil och förare. Det noteras att endast drivmedel och trafikprodukter, exempelvis olja, kan köpas med korten.

Service och skötsel

Fordonssamordnaren har enligt uppgift det övergripande ansvaret för service och skötsel av bilarna. Rekvisition skickas till respektive chef som ska tillse att detta når medarbetarna som ska ta bilen till exempelvis tvätt eller besiktning.

Stadsbackenkonzernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonzernen

2024-01-19

Uppföljning och kontroll

I intervju framkom att bolaget ska genomföra egna stickprovskontroller av fordonens användning. De ska plocka ut körjournaler från år 2023 som underlag och detta ska fortsätta löpande. Detta har inte genomförts tidigare men det uppges att fordonssamordnaden har kunnat kontrollera bland annat om någon har kört för fort, om avvikelser uppstått i alkoholåset och förbrukning av drivmedel.

Vad gäller uppföljning av drivmedelskostnader får fordonssamordnaren enligt uppgift meddelanden varje gång en bil tankas. Fordonssamordnaren kan då jämföra meddelandet med var bilen har framförts för att göra en rimlighetsbedömning. Om avvikelser identifieras kontaktas föraren.

3.7.1 Bedömning

Vår bedömning är att det finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att bolaget har sett över kommunens övergripande riktlinje och fastställt att deras egna styrdokument inte behöver revideras utifrån den.

Vi bedömer att bolaget har infört rutiner som i allt väsentligt innebär att tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen kommer genomföras.

Vi ser positivt på att bolaget har fastställt dessa rutiner och det bör säkerställas att uppföljning och kontroll regelbundet genomförs enligt plan. Vi noterar att även innan denna rutin antogs fanns möjligheter till uppföljning men att det inte genomförts på ett systematiskt sätt.

Vidare noterar vi att bolagen inte nyttjar servicecenters fordonstjänster och vi gör iakttagelsen att det inte finns något som indikerar otydlighet i ansvarsfördelningen internt.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3.8 Sundsvall Oljehamn AB och Sundsvalls Hamn AB

Styrdokument

Sundsvall Oljehamn AB och Sundsvalls Hamn AB har inga bolagsspecifika styrdokument avseende tjänstebilar.

lakttagelser

Ansvar för fordon

Sundsvall Oljehamn AB och Sundsvalls Hamn AB har totalt två fordon, ett per hamn. I intervju framkom att bilarna används av drifttekniker under arbetstid. Bilarna ägs av bolagen och används i huvudsak inom hamnområdena. Driftteknikerna har det övergripande ansvaret för bilarna.

Vidare uppges i intervju att vid införskaffande av nya bilar så ska bolagen ingå i kommunens bilpool via leasingavtal.

Övergripande riktlinjen

Enligt uppgift har bolagens medarbetare informerats om kommunens övergripande riktlinje.

Användning av bilar

I intervju framkom att bilarna inte är utrustade med körjournaler. Detta dels för att bilarna är gamla dels på grund av att bilarna främst används inom hamnområdena. Således har bedömningen att det inte finns något behov av körjournaler gjorts. Det uppges även finnas ett passersystem på områdena, vilket möjliggör att kontrollera vilka bilar som åker in och ut från områdena.

Drivmedelskort

I intervju uppges att det finns ett tankkort per bil. Bilarna tankas ungefär en gång i månaden och mängden bensin skiljer sig sällan åt.

Service och skötsel

Enligt uppgift ansvarar driftteknikerna för att lämna in bilarna för service. Information gällande besiktning och serviceprotokoll finns sammanställt för bilarna.

Uppföljning och kontroll

Någon vidare uppföljning av fordonens användning genomförs inte till följd av att behovet inte upplevs finnas.

Vad gäller drivmedelsförbrukning ska tankningsfakturor enligt uppgift alltid godkännas av tre personer. I samband med årsredovisning granskas drivmedelsförbrukningen per bil och i samband med detta genomförs en rimlighetsbedömning.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

3.8.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att bolaget har informerat om kommunens övergripande riktlinje. Vi vill betona vikten av att denna följs, även om bilarna inte används i någon större utsträckning.

Vi bedömer att tillräcklig uppföljning av fordonsanvändning inte genomförs.

Såsom framgår ovan bedömer representanten för bolagen att det inte finns något behov av att följa upp fordonens användning. Vi anser dock att någon form av uppföljning behövs för att säkerställa att fordonen används i enlighet med de kommunövergripande riktlinjerna behövs, i syfte att säkerställa att bilarna inte lämnar området i privata ärenden.

Vidare noterar vi att bolagen inte har något samarbete med servicecenter och att det inte finns något som indikerar otydlighet i ansvarsfördelningen internt.

3.9 Midlanda Flygplats AB

Styrdokument

Midlanda Flygplats AB har inga bolagsspecifika styrdokument avseende tjänstebilar.

lakttagelser

Ansvar för fordon

Midlanda Flygplats AB äger sex personbilar och åtta lätta lastbilar. I intervju framkom att respektive chef (tre enhetschefer) ansvarar för att kontrollera vad fordonen används till. Bolaget har en inventarieförteckning där bilarna ingår. Däremot har de ingen sammanställning över bilarna där exempelvis registreringsnummer, drivmedel och inköpstillfälle ingår.

Enligt uppgift har bolaget inget samarbete med Sundsvalls kommuns servicecenter och använder inte kommunens bilpool.

Övergripande riktlinjen

I intervju framkom att kommunens nya övergripande riktlinje inte har tagits upp och att det uppges finnas förbättringspotential vad gäller detta. Dock upplever bolaget att det inte finns behov av att integrera riktlinjen i verksamheten då det knappt finns förutsättningar att använda bilarna privat. Detta då verksamheten är så pass liten att cheferna uppges ha goda förutsättningar att kontrollera vart bilarna används även om det inte är systematiserat eller finns en rutin för hur kontroll ska ske.

Användning av bilar

Enligt erhållna uppgifter är bilarna inte kopplade till en specifik medarbetare utan är organiserade som en bilpool.

Vidare uppges i intervju att det inte finns något elektroniskt körjournalssystem. Bolaget har sett över möjligheter att införa detta men det innebär en stor kostnad. Tanken är

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

dock att det ska införas under år 2024. En enhet uppges i dagsläget använda kommunens nya system för körjournaler.

Majoriteten av resorna sker inom flygplatsområdet och då behöver manuella körjournaler inte upprättas. Sådana ska dock upprättas vid resor utanför området.

Drivmedelskort

Enligt uppgift används drivmedelskort vid tankning. Den intervjuade är dock osäker på om det finns en kontrollfunktion för att säkerställa att korten inte används privat. Dock noteras att majoriteten av fordonen går på HVO som tankas inom flygplatsområdet med ID tillhörande respektive fordon. Det är endast två fordon som går på bensin och tankas med drivmedelskort.

Service och skötsel

I intervju framkom att det är flygplatsens egen verkstad som sköter service och skötsel.

Uppföljning och kontroll

I intervju framkom att bolaget inte ingick i kommunens utredning eller stickprovskontroll av fordonens användning.

Vad gäller de manuella körjournalerna är ambitionen att de ska följas upp veckovis men troligtvis sker det som mest månadsvis. Vi har tagit del av underlag som styrker att manuella körjournaler har förts i viss utsträckning år 2023.

3.9.1 Bedömning

Vår bedömning är att det inte finns rutiner och riktlinjer för användning av tjänstebilar.

Vi noterar att kommunens övergripande riktlinje inte har integrerats i bolaget. Den övergripande riktlinjen avser bolagen inom Stadsbacken och således bör denna integreras i verksamheten, även om bilarna inte används i någon större omfattning utanför området. Detta för att säkerställa att det finns ett tydligt ramverk för medarbetarna att förhålla sig och för att säkerställa enhetlighet i koncernen kring förhållningssättet till fordonens användning.

Vi bedömer att det delvis genomförs tillräcklig uppföljning av fordonsanvändningen.

Vi ser positivt på ambitionen att införa elektroniska körjournaler i samtliga bilar då detta skulle underlätta och effektivisera uppföljning av fordonens användning. Vi noterar att uppföljning av manuella körjournaler har genomförts, om än i begränsad utsträckning. Vi vill betona vikten av att genomföra tillräcklig uppföljning och kontroll av fordonens användning, oavsett om elektroniska körjournaler finns eller inte. Detta för att säkerställa att fordonen används på ett ändamålsenligt sätt.

Vidare noterar vi att bolagen inte har något samarbete med servicecenter och att det inte finns något som indikerar otydlighet i ansvarsfördelningen internt.

Stadsbackenkonscernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkonscernen

2024-01-19

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om bolagens styrning och uppföljning av tjänstebilar är tillfredsställande.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att bolagens styrning och uppföljning av tjänstebilar delvis är tillfredsställande.

Vi noterar att det inte finns någon koncernsamordning inom Stadsbackenkonscernen för tjänstebilar. Vi noterar även att hur väl kommunens övergripande riktlinje har implementerats varierar mellan bolagen. För majoriteten av bolagen ser vi att det finns förbättringspotential vad gäller implementering och efterlevnaden av den övergripande riktlinjen. Detta för att säkerställa att det finns ett enhetligt förhållningssätt till användningen av tjänstebilar i konscernen. Generellt ser vi dock att finns bolagsspecifika rutiner och riktlinjer för användningen av tjänstebilar och rutiner som säkerställer att bilarna används på ett ändamålsenligt sätt.

Vidare bedömer vi att det finns utvecklingspotential för majoriteten av bolagen vad gäller uppföljning och kontroll av fordonens användning. Vi vill betona vikten av att det finns en systematiserad uppföljning inom samtliga bolag som möjliggör att avvikelser kan identifieras och åtgärdas. Detta även för att säkerställa att fastställda riktlinjer följs. Även om bolagen bedömer att risken för missbruk av tjänstebilar är liten anser vi att det är av vikt att det framgår hur avvikelser ska hanteras.

Vi bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning för styrning och uppföljning, både mellan bolagen och kommunen när samverkan finns samt internt inom respektive bolag.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi att:

- Sundsvall Energi AB, Mitthem AB, Sundsvalls hamn AB; Sundsvall Oljehamn AB och Midlanda Flygplats AB bör tillse att kommunens *riktlinje för kommunens fordon och dess nyttjande* integreras i verksamheten.
- Sundsvall Energi AB bör tillsammans med kommunen säkerställa att bolaget ges nödvändiga underlag, såsom körjournaler, för att kunna genomföra tillräcklig uppföljning och kontroll av fordonsanvändningen.
- Sundsvall Energi AB och Mitthem AB bör tillsammans med kommunen säkerställa att de kan genomföra tillräcklig uppföljning av drivmedelskostnader.
- Sundsvall Energi AB, MittSverige Vatten och Avfall AB, Sundsvalls hamn AB, Sundsvall Oljehamn AB och Midlanda Flygplats AB bör säkerställa att tillräcklig uppföljning av fordonens användning genomförs.
- Samtliga bolag bör tillse att körjournalernas innehåll motsvarar Skatteverkets krav, exempelvis bör vem som använt fordonet framgå.

Stadsbackenkoncernen

Granskning av användning av tjänstebilar inom Stadsbackenkoncernen

2024-01-19

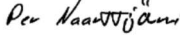
Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:

E19D2305348F412...
Frida Starbrant
Certifierad kommunal yrkesrevisor

DocuSigned by:

AC68F42812FC43C...
Kristin Larsson
Verksamhetsrevisor

DocuSigned by:

6E772C8F718340E...
Per Naartijärvi
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.